

Megjelen minden vasárnap. Előfizetési ár : egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A szegény leány.

— Elbeszélés. —

(Vége.)

VIII.

Hagyjuk most a szegény anyát gyermeke holttesténél s térjünk vissza azon napra, melyen Fáni a bárónő házat elhagyta. Félénken, csüggedten állt a szegény leány a pompás, nagy épület előtt; kis szívért majd megtörte a bán és fájdalom. Oh, és e nagy városban senkije sem volt, kihez nagy nyomoruságában fordulhatott volna. Egyszerre felmerült agyában a jó, derék bíró emléke, s mint egy napsugár, mely a sötét felhőkön keresztül tör, úgy deríté fel ezen emlékezés bán arcját. Eszébe jutottak szívélyes szavai, midőn búcsút vett tőle, s bizton remélé, hogy ismét menhelyet lel nála. „El hát Széplakra!” — szóla magában, s bátran elindult a nevezett falu irányában.

De most tél volt ám — s gyalog nem érhetett oly könnyen Széplakra. Erős hózivatar támadt még hajnalban, mely nőttön nőtt s az utat alig felismerhetővé s a járását fölötté fárasztóvá tette. S még hozzá nagyon

hideg is volt, a hó csikorgott Fánika lábai alatt, melyek, ámbár gyorsan ment, mégis majdnem megdermedtek. — Sötétebb és sötétebb lett, s még mindig semmi nyomát sem látta Széplaknak. Fáni szíve aggályosan kezdett dobogni; világosan állt előtte ismét ama szörnyű est, midőn anyjával s hideg őszi éjben bolyongott, melynek folytán örökre el kellett tőle válnia, s keserves könnyek peregtek szemeiből. Szomorú gondolatok közt lépdelt tova, s nem is ügyelt az utra; lábai mélyebben és mélyebben süppedtek a hóba; ijedten tekintett körül — és csakhamar észrevette, hogy eltévedt. De hogyan találja meg az igazi utat? Bármerre nézett, szegény, sehol sem látott utat, ösvényt; a természet fehér halotti lepelbe burkolva, merev és hideg maradt, nem szánta meg a kétségbeesett leánykát. Jobbra-balra fordult, — de hiába — az egyszer elveszített irányt nem találhatta fel többé. Hasztalan volt minden törekvése, mély hófuvatagok környezték, s bármerre indult, mindenütt hóba süppedt, minden lépés uj, hideg sirba süllyeszté őt. Mindig sötétebb lett, — ereje fogyott, — mitévő legyen most? . . .

— Vissza kell fordulnom, — kiáltá Fáni kétségbeesetten, — de ha fel is talál-
nám az igazi utat, eröm ki van merülve,
Széplakot nem érhetem el. — Mennyire
megdermedtek lábaim! Alig bírom moz-
gatni, s a bágyadtság erőt vesz rajtam. —
Oh Istenem, szánj meg! mert különben itt
kell elvesznem segély és gyámolítás nélkül!

Erővel összeszedte magát s megkísérté
az előbbi irányban visszafelé menni, de a
sűrűn hulló hó már eltakarta nyomdokait;
— nem tudván mit tenni, hová menni, —
megállt, s már el vala rá készülve, hogy az
éjt itt kell töltenie. Sűrű sötétség környezé
a szegény leányt. Egyszerre úgy volt,
mintha a távolban ostoresattogást hallott
volna, — feszült figyelemmel hallgatózék,
— nem — ő nem csalódott; világosan hallá
a kerekek csikorgásst a fagyos havon. Han-
gosan kiáltott segélyért, — de kiáltása el-
hangzott a szélben, a kocsirobogás mindin-
kább távozni látszék.

Kétségbeesett megerőltetéssel hosszú,
szívzaggató sikoltást tön a szerencsétlen,
és — hála Istennek — most az egyszer
nem hasztalanul, mert egy férfi-hang kiál-
tott a távolból:

— Hej, hopp! Kicsoda kiáltott itt? —

Fánika reményteljesen megújítá kiáltá-
sát. — Kis idő múlva lépteket hallott, vilá-
gosságot látott közeledni, s egy bundába
burkolt férfit.

— Ide, ide! Mentsen meg engem! —
kiáltá Fáni.

A férfi magasra emelte lámpását, hogy
megláthassa a segélyért kiáltót. A fény
megvilágítá az ember arcát, s egy örömtel-
jes hang kiáltott:

— János, kedves János bácsi! Kend
másodszor mentette meg életemet!

— Ejnye, Uristen! Fánikám, te vagy?
De hogy is jöttél te ide? Megállj, megállj!
Mindjárt ott leszek s majd karomra veszek.
Te szegény bogárkám, ha most nem jövök
erre, akkor okvetlenül itt vesztél volna.
Istenem, mennyire eltávoztál az országtutól;
hová akartál menni? Mi szándokod volt?

E szavakkal felvette karjára a megder-
medett leányt.

— Széplakra akartam menni s eltéved-
tem a nagy hó zivatarban, nem is vettem
észre, hogy az utat elhagytam. Oh János,

hogyan háláljam meg kendnek megmenté-
semet? —

S bensőleg megölelte az öreg embert.

— De kedves szivecském, csak azt mondd
meg nekem, hogyan jutottál te ide; hát a
bárónő csak úgy eleresztett téged egyedül,
gyalog, ilyen hosszú útra? Azt bizony nem
jól tette!

Ezen szavak ismét a szenvedett méltat-
lanságra emlékeztették Fánikát, s keserve-
sen kezdett sirni.

— De ne sirj hát kis leányom; inkább
nem is akarom tudni, ha az busit téged. Ne
sirj, gondolj az én gazdámra! Mennyire fog
örvendeni! Valami kedvesebbet nem is hoz-
hatnék neki! Na, az fog majd szemeket
meresztetni! — És János már előre jóizűn
nevetett.

Ezalatt a kocsihoz értek; János jól el-
helyezte Fánikát, betakargatta őt meleg
pokróczokkal, s aztán felült s egyet csattant
az ostorral, és a jóvérű fakó gyorsan szedte
lábait s rövid idő múlva hazaértek. János
annyira örvendett Fánikának s mindenféle
tréfás históriákat beszélt neki, s így észre
sem vették, midőn a kapu előtt álltak. A
bíró ugyancsak bámult, midőn egyszerre
Fánika csengő hangja megszólalt, ki öröm-
teljesen megölelé a pitvaron az öreg Kata
nénit. Ő is gyorsan kilépett, hogy az oly
váratlanul megérkezett vendéget üdvözölje.

Alig pillantá meg Fánika a derék bíró
férfias alakját, már is karjaiba veté magát:

— Biró uram, kedves bíró uram, itt va-
gyok, és itt maradok, ha kegyelmed meg
akar tartani! Nagynéném elüzött, kitasz-
tott engem; nincs otthonom, ha kegyelmed
nem akar engem itt megtartani.

— Szegény gyermekem, — mondá a
bíró részvétellel; de hogyan történt az? Ha-
nem te nagyon fázol, hogyan reszketsz!
Kati! hamar, gondoskodjál mindenekelőtt
szegény kis leányomról!

Az öreg Kati kis kamrájába vezette Fá-
nikát, száraz ruhát adott rá, aztán mind a
ketten átmentek a bíró szobájába, hol a jó
meleg kályha mellett Fánika körülménye-
sen elbeszélte, mit szenvedett nagynénjénél
s milyen veszélyes útja volt.

IX.

Fánika nagyon jól érzé magát a bíró házában, hol csak szeretet és békeség uralkodék. Ismét derült, víg gyermekké lett; ezületesengésű nevetése, dalolása az egész házban hangzott. És a mellett mindig igyekezett derék oltalmazójának örömet szerezni. Mindazon apró dolgokat, a mit rá bízott, a legnagyobb pontossággal teljesíté; minden ohajtását szívesen volna kitalálni s ha hatalmában állt, teljesíteni is. Az öreg Katinak segített a konyhában és pinczében; a baromfit ő etette, ápolta, s egészen boldognak érzé magát, ha ő maga készíthetett valami étket jóltevője számára.

Mindenki szívesen kis barátnőnkét, nem csak a háznál, de az egész faluban is, mert ha bús arcot látott, azonnal megkísérté az illetőt nyájas szavakkal vigasztalni, s a mennyire képes volt segíteni valaki baján, azt örömmel tette. A derék bíró szívesen segíté őt ezen törekvésében. Elvitte őt magával, ha a szegények hajlékait meglátogatta és segélyt, vigaszt hozott nekik.

Ha dolgait elvégezte s az idő megengette, akkor elment a temetőbe, feledhetlen anyja sírjához. Egyszer, midőn épen onnan visszatért, szép fogatot látott a bíró háza előtt állni. Midőn közelebb ért, gazdag bér ruhás inast pillantott meg, élénken beszélgetve a bíróval.

— Hiszen ez Antal! — kiáltá Fáni ijedten.

Az inas e szavakra megfordult s mondá:

— Hál Istennek, hogy megtaláltam önt, Fáni. A bárónő önért küldött engem. Most mindjárt vissza fog jönni velem; Ilona kisasszony halálán van s látni ohajtja önt. Jöj-jön Fánika, ne vesztegessük az időt.

A mint Fáni hallá, hogy Ilona olyan nagyon rosszul van és látni akarja őt, minden bosszuság, minden szenvedés feledve volt. Megkérte a bírót, engedje meg, hogy a szegény beteg ohajtását teljesíthesse, s ő természetesen beleegyezett, hanem kinyilatkoztatá, hogy ő is elkiséri, mert szüksége lehet tanácsra és oltalomra. A szolga kissé hosszú képet vágott, midőn a bíró szándokát megtudta; de nem szólt ellene, csak hogy Fáni megérkezését ne késleltesse, s mind

a három beült a kocsiba, s a könnyű hintó gyorsan robogott a város felé.

X.

A mint a bárónő házába léptek, azonnal megtudták a gyász hírt. A szolga jelenté Fáni megérkezését, és a bárónő azonnal látni akarta őt. Kis barátnőnk, az elhunyt szobájába sietett; midőn az ajtót kinyitá, a bárónőt mozdulatlanul látta gyermeke holttestére borulva térdelni.

Fáni mintegy megigézve megállt, nem merte a szerencsétlen anyát fájalmában háborgatni; hanem amaz észrevette az ajtónak halk kinyílását, s megfordult. Midőn Fánit megpillantá, szívélyes szelid hangon így szólt:

— Jöjj közelebb Fáni. Lásd, itt nyugszik drága gyermekem, oh, ő mint angyal halt meg. Bünbánólag megvallá nekem hibáját, midőn a halál angyala oly gyorsan közeledék, s esedezett, kérjek bocsánatot tőled az ő nevében is. — Nemde, Fánikám, te megbocsátottál elhunyt gyermekemnek?

Fáni forró könnyekkel, zokogva kiáltá:

— Nincs, nincs mit megbocsátanom! — aztán oda sietett a halotthoz s forró csókot nyomott hideg ajkaira.

— Gyermekem, hát nekem megbocsátasz-e? Nagy bűt okozott neked tulzott büszkeségem! Kegyetlenül bántam veled! Oh, ne neheztelj rám! — kéré a bárónő.

— Nagyságos asszony, a mult feledve van. Szívessége engem nagyon boldoggá tesz, — viszonzá Fáni bensőleg.

— Kedves leánykám, — és a bárónő magához vont a Fánikát, — itt holt gyermekem előtt kérdelek: akarsz-e leányom lenni? Én szentül megígértem Ilonkának, hogy hűséges szerető anyád leszek. Az elhunyt kedvéért beleegyezel, nemde? —

Fáni mélyen megindulva letérdelt a halott mellett, megcsókolá őt s mondá:

— Kedves Ilonkánk üdvözült lelke, előtted fogadom, hogy jó, engedelmes leánya leszek anyádnak! — ezután még egyszer megcsókolá a halottat s a bárónőhöz ment.

— Édes anyám! Isten erőt adand nekem most tett fogadásom teljesítésére. Soha sem fogod megbánni, hogy engem leányod helyébe emeltél.

A bárónő bensőleg megölelé Fánikát, s az égre tekintve mondá:

— Hála neked, jó Istenem, hogy ismét egy leánynyal megajándékoztál engem. — Ezzel gyöngéden megfogta Fánika kezét, még egy fájdalmas pillantást vetett Ilona holttestére, s a kis leánynyal elhagyá a szobát.

A bíró még mindig az előszobában állt, mert a cselédek nem tartották szükségesnek őt a szobába vezetni s helylyel megkínálni, s így türelemmel várta Fánika visszatérését.

Midőn a kis leány a bárónővel kilépett a halottas szobából, azonnal elereszté annak kezét, a mint oltalmazóját megpillantá s örömteljes megindulással mondá:

— Anyám — édes anyám van! — Oh, milyen boldog vagyok! Nézd, kedves anyám, ez azon jó ember, ki engem megszánt legnagyobb nyomoruságomban, — oly szeretetteljesen... Nemde, te nem választasz el engem egészen tőle, szabad lesz őt szeretnem, mint eddig?

A bárónő fejével bólintott s nyájas hangon kezdé:

— Édes bíró ur, az ön emberszeretetének és nemeslelkűségének köszönhetem, hogy ezen jó gyermeket, kivel én oly kegyetlenül bántam, szívéhez szoríthatom. Az ön irgalmassága szerzé meg nekem azon boldogságot, hogy kegyetlenségemet s büszkeségem bűnét anyai kötelmeim hű teljesítése által jóvá tehessem. Fogadja legszívesebb hálámat mindazon jóságaért és szívésségeért, a mit Fánikám iránt tanúsított!

A bárónő e szavakkal nyájasan kezét nyújtá a bírónak, ki azt ajkaihoz szorítá.

— Én nem akarom önt egészen megfosztani e kedves gyermektől; ő gyakran meglátogatandja önt; de most, nemde — most itt hagyja nekem Fánikát? Ó fog engem vigasztalni azon a napon, melyen leányom drága tetemeit a földnek kellend átadnom.

A bárónő hangja reszketett, elfordult, hogy könyeit elrejtse, aztán erővel összedvén magát, mondá:

— Bíró ur, tegye Fánikámat boldoggá, ki oly nehezen fog öntől elválhatni, s legyen ma vendégem. Kérem, tessék belépni.

A bárónő előre ment, Fánika követé őt a bíróval.

Befejezés.

Évek multak el. — Fánika már tizenhatéves; szép viruló hajadon lett belőle, s boldogan él a bárónő házában, kinek szerető, engedelmes jó leánya lett. De a bárónő is lelkiismeretesen megtartotta haldokló leányának tett fogadását, ő gyöngéden szerető anyja lett Fánikának. Kitünő nevelést adott neki, s törekvése gazdagon megjutalmazott, mert Fáni igen szép tehetségekkel birt.

Fánika nagyon boldog volt, egy sötét felhő sem borítá ezen idő alatt éltének egét. A derék bíró gyakran meglátogathaja, s akkor mindig visz egy koszorut anyja sirjára is. Fánikának — ki maga is keresztülment a nyomoruság keserű iskoláján — legnagyobb élvezete az, ha embertársain segíthet, s így nem csak boldog, de hasznos életet is visz.

És most kedves olvasóink, vegyünk búcsút a jó, boldog Fánikától, bár megtartaná az ég még sokáig szeretett anyját és derék barátját, a széplaki bíró, hogy semmi se zavarná meg boldogságát.

A hattyúk.

— Mese. —

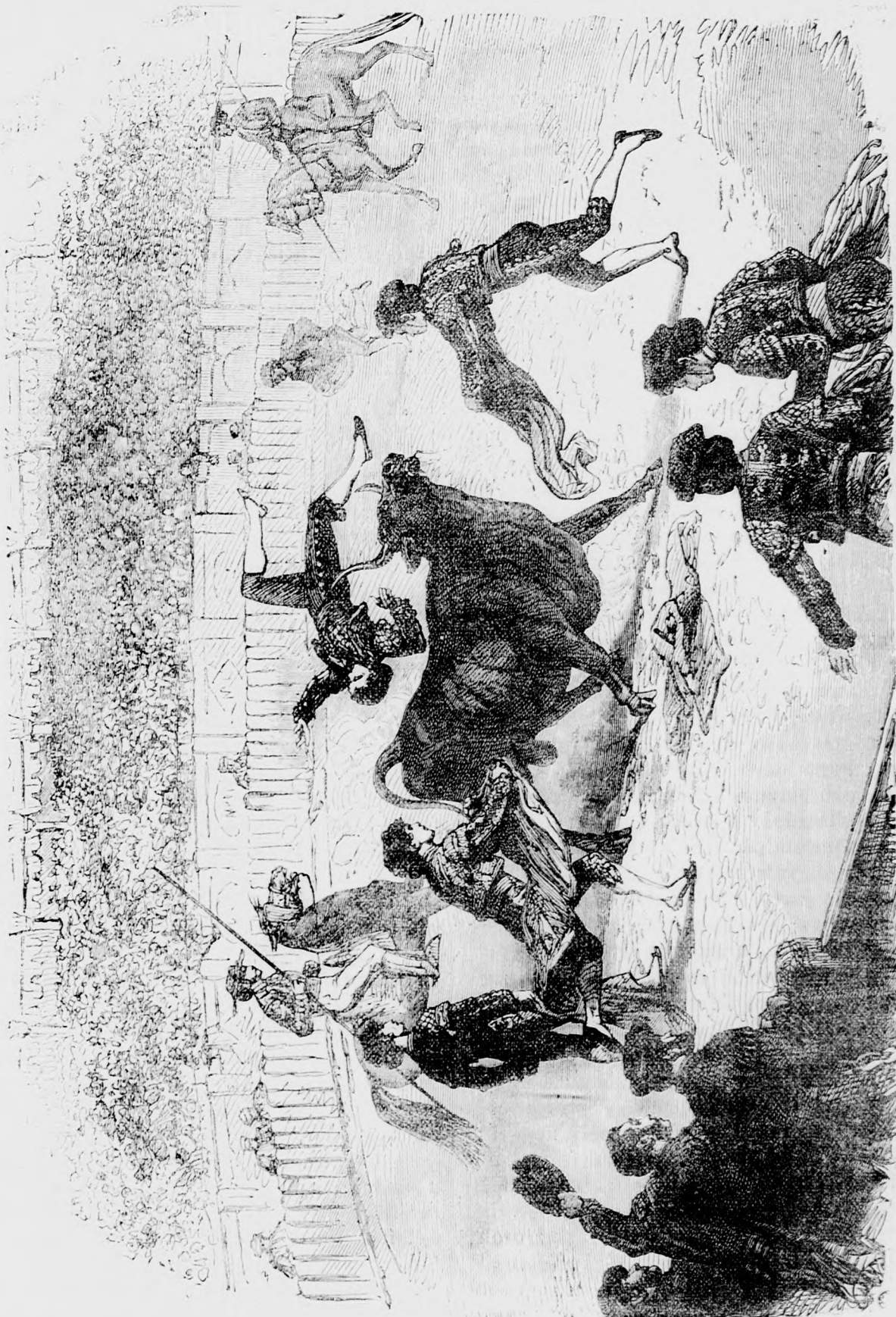
(Vége.)

Hajnalban fivérei szárnyainak csattogására Eliza felébredt. Fivérei nagy körökben emelkedtek feljebb és feljebb s eltűntek a távolban; de a legfiatalabbik nála maradt, ölébe tette fejét, s ő simogatta hófehér tollazatát. Estefelé visszajöttek a többiek is, s midőn a nap lenyugodott, természetes alakukban álltak előtte s így szóltak:

— Holnap elhagyjuk ezen országot, s nem térhetünk vissza, csak egy év lefolyta után; hanem téged nem hagyhatunk itt. Van e bátorságod velünk jönni? Szárnyaink elég erősek arra, hogy a tengeren átvigyünk téged.

— Igen, vigyetek el engem! — mondá Eliza.

Egész éjjel nem aludtak, hanem szívós sásból és hajlékony fűzavesszőből erős hálót fontak. Midőn kész lett, Eliza arra lefeküdt aludni, s midőn a nap felkelt és fivérei megint hattyúk lettek, megragadták a hálót csőreikkel s felemelkedtek kedves nővérük-

Bikaviadal. (Lásd szövegét a 331. lapon.)

kel, ki még aludt, a felhők felé. A nap sugarai épen arczára estek, ezért feje fölött repült a hattyúk egyike és széles szárnyai megóvták őt a nap hevétől.

Midőn Eliza fölébredt, már messze voltak a parttól; azt hitte, álmodik, olyan különösnek látszék neki, hogy oly magasan a levegőben lebeg a tenger felett. Mellette talált egy ágat, teli a legszebb szederrel, és egy csomó jóízű gyökeret, ezt legfiatalabb fivére gyűjtötte az ő számára. Eliza hálás mosolyal nézett rá, mert megismerte, ő volt az, ki felette szállt s szárnyaival árnyalta.

Most olyan magasan szálltak, miszerint a legnagyobb hajó, melyet lenn megpillantottak, csak olyan nagynak látszék, mint egy fehér sirály, mely a vizen ül. Egy nagy felhő mellett szálltak el, egész hegy volt az, és Eliza látta rajta saját és a tizenegy hattyú árnyékát, s oly óriási nagynak látszottak. Egésznap szálltak, szálltak, suhogó nyilként, mely a levegőt hasítja; de most mégis kissé lassabban haladtak, mert terhet vittek. Égiháboru jelentkezett, az est közeledett; aggodva látta Eliza, hogyan hanyatlik a nap, s még semmi nyomát sem lehetett látni ama magányos sziklának; úgy vette észre, mintha a hattyúk erősebben csattogtatnák szárnyaikat. Ah! ő volt annak oka, hogy nem haladhattak gyorsabban! Ha a nap lenyugszik, fivéreinek emberekké kell változniok, s akkor a tengerbe zuhanak és belefulnak. Ekkor szíve mélyéből imádkozók Istenhez, de még sem látta a köszirtet; a fekete felhők közelebb és közelebb vonultak, a szélrohamok vihart jelentettek, egyik villámlás a másikat érte.

A nap már a tenger habjain látszék nyugodni, Eliza szíve remegett, — a hattyúk egyszerre hirtelen leereszkedtek, oly gyorsan, miszerint Eliza azt hitte, hogy leesik, — de most megint lebegtek. A nap már félig a vízbe merült; és Eliza csak ekkor látta lenn a kösziklát, mely nem tünt fel nagyobbak, mint egy foka feje. A nap gyorsan hanyatlott, már csak olyannak látszék, mint egy csillag, — ekkor — talajt érték lábai. A nap elhunyt, mint az utolsó szikra az égő papíron; fiverei karöltve álltak körül, de a sziklán nem is volt több hely, csak épen a mennyi az ő számukra

szükséges volt. A hullámok zúgva törtek meg a szirten s a felloccsanó hab finom esőként hullott rájuk; az ég folytonosan lángokban állt, s a mennydörgés pillanatra sem szünt meg; de a testvérek szorosán tartották egymás kezét és imáztak, s bátorították és vigasztalták egymást.

Hajnalfelé megszűnt a vihar, az ég kitisztult, a szél elszenderült, a tenger lecsendesedett. Midőn a nap felkelt, a hattyúk is elszálltak Elizával a szigetről. A tenger még habzott; s midőn már magasan szálltak a levegőben, úgy látszék, mintha ezer meg ezer hattyú usznék a sötét tengeren.

Oh, mennyi mindent látott Eliza utazása közben! Gyönyörű tájképeket, virányos réteket, zúgó palmaerdőket, — de mindezek csak a délibáb csalóka képei voltak és a felhők zürje. S milyen félelmet állt ki! Végre azonban megpillantá az igazi szárazföldet. Ott emelkedtek a gyönyörű kék hegyek czedruserdőkkel, városokkal és várakkal. És szerencsésen megérkeztek. Még a nap magasan állt az égen, midőn Eliza egy barlang előtt ült a sziklán, a barlang nyílását finom kuszónövények és viritó folyondárok egészen bevonták s úgy nézett ki, mintha himzett szőnyegekkel lenne borítva.

— Majd meglátjuk, mit álmodol az éjjel, — mondá legfiatalabbik fivére, s meg is mutatta Elizának a hálókamrát.

— Adja az ég, hogy megálmodnám, miképen tudnálak titeket megváltani! — felelé Eliza, s oly forrón, oly ájtatosan imázott lefekvése előtt, miszerint még akkor is imát rebegtek ajkai, midőn az álom bارسony ujjai pilláit halkkal lenyomták. Egyszerre úgy látszék neki, mintha ismét magasan repülne a levegőben, s egy tündér jött elébe, szép vala és sugárzó, s mégis egészen hasonlított ama öreg asszonyhoz, kivel az erdőben találkozott, s ki epret adott neki s az aranykoronás hattyúkról beszélt és el is vezette őt a folyóhoz, hol fivéréivel találkoztak.

— Fivéreidet megválthatod, — mondá a tündér; — de van-e bátorságod és kitar-tásod? Képes vagy-e fájdalmat, gyötrelmet és kínt kiállani? Nézd a csalányt, melyet kezemben tartok. Sok ilyen fajta csalány terem ama barlang körül, melyben te alszol; de csak is az, és olyan, a mely a temetőben nő a

sírokon, alkalmas arra, azt ne feledd el; ilyen csalányt kell szedned, azt megtördeled meztelen lábaiddal, habár kezeidet — lábaiddal összeégeti s tele lesznek hólyagokkal. Ha jól megtaposod, len lesz belőle, ebből fogsz hat inget kötni hosszú ujjakkal, s ha ezeket a tizenegy hattyúra veted, a varázs fel lesz oldva. Hanem jól gondold meg, hogy azon pillanattól fogva, melyben a munkát elkezded, addig, míg a munkát bevégzed, s habár évekig tartana is, nem szabad beszélned; az első szó, mit addig kimondasz, mint gyilkoló tör hatol fivéreid szívébe, életük nyelveden függ. Tartsd meg eszedben mindezt!

És ekkor megérinté kezét a csalánnyal; izzó parázshoz volt az hasonló. Eliza felébredt. Világos nappal volt és szorosan mellette talált egy csalányt épen olyant, mint a milyet álmában látott. Ekkor térdre omlott, hálát adott a jó Istennek, s kiment a barlangból, hogy azonnal megkezdje munkáját.

Bátran szagatott egy nyalábbal a gonosz csalányból, mely nagy hólyagokat égett kezein, karjain; de ő azt örömezt tūrte, ha csak kedves fivéreit megszabadithatja. A csalányt megtörte, megtaposta meztelen lábaival és azonnal kezdé kötni a zöld lent. Midőn fivérei este hazajöttek és nővérüket némán találták, nagyon megijedtek s már azt hitték, hogy gonosz mostohájok valami új varázsszal sujtotta; de midőn Eliza kezeit meglátták, azonnal megértették, mit mivel ő fivérei javára, és a legfiatalabbik sirt, s a hová könyei hullottak, ott azonnal eltűntek a hólyagok s nem érzett fájdalmat.

Azonban egyszer megtörtént, hogy azon ország királya épen ezen a tájon vadászott s Elizát felfödözte barlangjában. Egészen meg volt igézve látása által, mert olyan szép leányt még soha sem látott; ezért így szólt hozzá:

— Hogy jöttél te ide, gyönyörű gyermek? — Eliza fejét rázta s kötője alá rejté összeégett vörös kezeit, melyek tele voltak hólyagokkal.

— Jer velem, — mondá a király; — itt nem szabad maradnod; ha olyan jó vagy, a milyen szép, akkor selyembe, bársonyba öltöztetlek, arany koronát teszek fejedre, s legszebb kastélyomban fogsz lakni!

És ezzel már is lovára emelte őt. Eliza sirt és kezeit tördelé, de a király mondá:

— Én csak szerencsédet akarom, egykor majd hálás lesz nekem érte! — s aztán elvágtatott vele, és a vadászok, kik vele voltak, követték őt.

Midőn a nap nyugodni szállt, előttük terült el a szép királyi város, templomaival, tornyaival és palotáival, és a király palotájába vezette Elizát, mely oly gyönyörű és pompás volt, mint egy tündérvár; de ő azt nem is vette észre, csak sirt és busult; nem ellenzé, midőn királyi mezbe öltöztették, gyöngyöt fontak hajába s keztyűt huztak dagadt, vörös kezeire.

Ekkor oly csodaszép, oly gyönyörű volt, miszerint az egész udvar meghajolt előtte; a király pedig menyasszonyának választá őt, ámbár az érsek fejét csóválta és azt sugta a királynak, hogy a szép erdei leány, ki szemeit megvakította, bizonyára boszorkány. De a király rá sem hallgatott, pompás ünnepélyt rendeztetett, s mindenkép igyekezett Elizát mulattatni; de mosoly nem jött ajkaira, — szomorun, némán állt ott. A király maga megmutatta neki hálószobáját; drága zöld falszőnyeggel volt beborítva s egészen hasonló ama barlanghoz, melyben fivéreivel lakott. A fényezett talajon látta ama lencsomagot, melyet a csalányból készített, és az aranyos fogason függött az ing, mit már kötött vala, a király ezt mind elhozatta a barlangból.

— Itt visszaképzeld magad előbbi otthonodba, — mondá a király. — Itt van a munka is, melylyel ott foglalkoztál; most, a pompa és fény közepett, mulattatni fog téged arra visszagondolni.

Midőn Eliza mindezeket látta, szive mély hálával telt meg, mosoly környezé ajkait s megcsókolá a király kezét. De ő szívére karolta Elizát s kihirdettette a nász-ünnepély napját. Az érsek ismét gonosz szavakat sugott a király fülébe, de azok nem hatoltak szívéig, és a menyegző megtartatott. S így lön az erdő néma leányából az ország királynője, és az érsek kénytelen volt a koronát saját kezeivel fejére tenni, s boszuságában olyan erősen nyomta fejébe a koronát, hogy ugyan megérezte homloka; de ő nem érezte a testi fájdalmat, mert sokkal súlyosabban nyomta lelkét a bú, fivérei

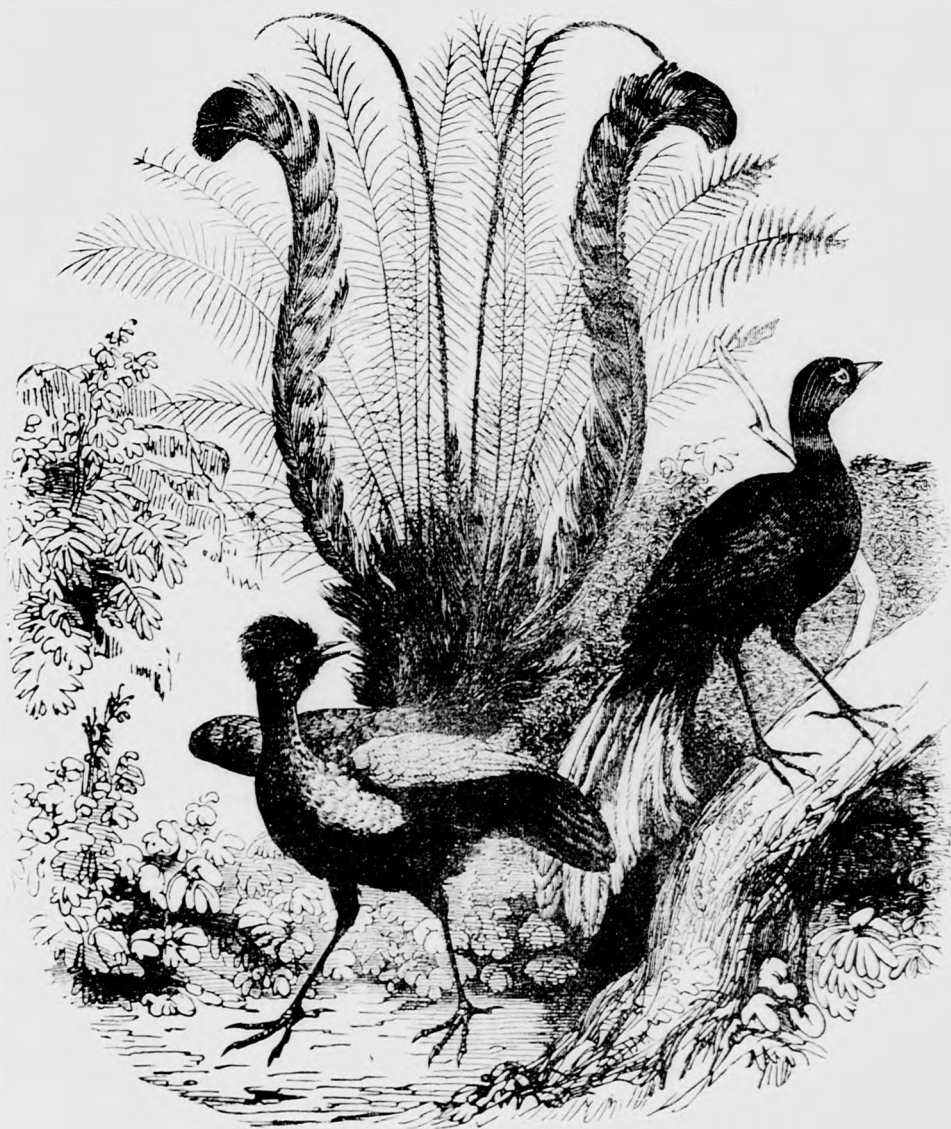

Bikaviador és családja. (Lásd szövegét a 331. lapon.)

után. De ajka néma maradt, hiszen egyetlen szava is fivérei életébe kerülne, de szemeiből olvashatta a jó és szép király, mennyire szereti őt, s meg is érdemlé, mert mindig azon törte fejét, vajjon mivel örvendeztesse meg szép, bus nejét. Napról-napra jobban szerette őt, oh, és oly örömet elpanaszolná férjének szenvedéseit! De azt épen nem tehetette,

mat égeti, ahhoz képest, melyet szívem szenved! — gondolá. — De Isten nem fog engem elhagyni! —

Oly gyötrő aggodalommal, mintha valami bünt akarna elkövetni, osont a következő éjjel a kertbe, onnan ki az elhagyott utcákon végig a temetőbe. Ott, a legnagyobb, legpompásabb sírkövön kilencz un-

Lant-madár. (Lásd szövegét a 333. lapon.)

némának kellett lennie, némán kellett művét elvégeznie; s ha a király elaludt, minden éjjel saját szobájába lopózott, s ott szorgalmasan kötötte az ingeket egymásután; de midőn a hetediket elkezdte, elfogyott a len. Mit csináljon? — Ő neki magának kellett a temetőbe mennie csalányért. — Oh, mi azon fájdalom, mely ujjai-

dok boszorkány ült körben, szörnyű volt rájuk nézni, és iszonyu dolgokat követtek el, midőn mellettök elment, mérges tekinteteket vetettek rá, de ő bensőleg imázott, csendesen szedett egy nyaláb csalányt s hazavitte a királyi palotába.

Hanem volt mégis két szem a városban, mely Elizát éjjeli utjában megleste, s e két

szem pedig az érsek fejében forgott, ki akkor virrasztott, ha más emberek aludtak. Most mégis azt hitte, igaza volt midőn mondá, hogy a királyné boszorkány, ki a királyt és az egész népet megigézte. Midőn a király gyónt, az érsek mindent elmondott neki, a mit látott, s hogy a királyné mégis csak boszorkány. Ekkor a király szívének is kétely szállta meg, s két nehéz köny gördült ki szeméből. Éjjel úgy tett, mintha mélyen aludnék, de nyugodt álmom nem jött szeméire; észrevette, hogy Eliza felkelt, s úgy volt minden éjjel, és a király halkkal utána ment, s látta, hogy szobájában eltűnt, melynek ajtaját bezárta maga után. A király arca napról-napra sötétebb lett, és Eliza nem tudta miért; kimondhatatlanul szenvedett s éjjel-nappal sírt; mert kettős bűja volt, fivéreiért és a jó, szeretett királyért. Ezalatt kész lett tiz ing, csak a tizenegyedik hiányzott még. De elfogyott a len — és csalány sem volt a háznál. Egyszer, csak egyetlen egyszer még, kell a temetőbe mennie s néhány marokkal szednie abból az égető csalányból. Gyötrellemmel gondolt a magányos utra és borzasztó boszorkányokra; de akaratára szilárd volt, úgy mint istenbeni bizalma.

Éjjél táján, midőn azt hitte, hogy a király mélyen alszik, Eliza ovatosan felkelt s a temető felé ment. De nem vette észre, hogy a király és az érsek követik lépteit. Látták őt a temetőbe bemenni, és szintén kinyitották az ajtót. De midőn ott a rút boszorkányokat megpillantá a király, elfordult, mert azt hitte, hogy az ő szép felesége, kit ő oly forrón szeretett, szintén hozzájuk tartozik.

Most már nem tehetett semmit érette. A szép királynét feladták, mint boszorkányt, és a nép arra ítélte őt, hogy piros lánggal égő máglyán megégettessék. — Elizát most a pompás királyi termekből sötét, nedves börtönbe vezették; bársony és selyem helyett a csalány-kévének adták neki, mit a temetőben szedett, hadd legyen párnája, és a kemény pánczélingeket, melyeket kötött vala, hadd takarózzék velök. De semmi kedvesebbet nem is adhattak volna neki; ismét folytatta munkáját és imádkozék a jó Istenhez. Kün az utcái gyerekek gúnyverseket daloltak felőle, s egy lélek sem vigasztalá őt egyetlen nyájas szóval is.

Hanem estefelé hattyúszárny esattogott a börtön ablaka előtt; legfiatalabbik fivére volt az, ki nővérét feltalálta; hangosan felzokogott örömeiben, ámbár tudta, hogy ez tán utolsó éjjele, de hiszen most már majdnem kész volt a munka is, és fivérei közel voltak hozzá.

Este eljött az érsek, hogy utolsó órájában mellette legyen, azt megígérte a királynak, de Eliza kezeivel, fejével intett, hogy távozzék; hiszen ez éjjel be kell fejeznie munkáját, mert különben hiába szenvedett annyit, hiába virrasztott és sírt. Az érsek boszusan távozott; míg a szegény Eliza munkájához fogott. A kis egerek is előbujtak s oda hordták neki a lent, ők is akartak segíteni, és a csalogány egész éjjel ott ült az ablak előtt, édes dalával vigasztalva a szegény ártatlan foglyot.

Hajnalban, még egy órával napkelte előtt, már ott állt a tizenegy fivér a palota előtt s követelték, vezessék még éjjel van, a király elé; de elutasították, mert még éjjel van, a király alszik, s nem szabad őt felkelteni. Kértek, fenyegettek; az őrség odament, sőt a zajra maga a király is kinézett az ablakon s kérdé, mi történik; de — épen akkor feljött a nap — a tizenegy fivért nem láthatta már, hanem tizenegy hattyú szállt el a palota felett.

A népsűrű tömegekben tódult ki a kapu elé, hol a máglya felállítatott, mindenki akarta látni, hogyan fog a boszorkány égni. Egy vén gebe húzta a taligát, melyen ült; durva zekét adtak rá zsákdaróczból, gyönyörű haja felbomlottan lobogott, hullámozott szép feje körül, orcái halálsápadtak voltak, de ajkai halkkal mozogtak s ujjai szorgosan kötöttek a zöld lenből való ingen; még halálos utjában sem hagyott fel művével; tiz ing hevert lábainál, a tizenegyediket kötötte. A nép gúnyolta őt.

— Nézzétek a boszorkányt, hogyan mormol! Bizony, imakönyv sincs kezében, inkább folytatja most is bűbajos munkáját; ki tudja, miféle gonosz igézetet mormol az egész ország felett! — így szóltak némelyek, s mások kiabálni kezdtek:

— Le a boszorkánynyal, tépjük szét ezer darabokra! — És a nép oda tódult, s már is meg akarták ragadni, — de ekkor tizenegy hattyú ereszkedett le a taligára s

s úgy csapkodtak nagy szárnyaikkal, hogy a felbőszült nép rémülten hátrált.

— Az ég jelt adott! Ő bizonyára ártatlan! — suttogták, de hangosan nem mertek szólani.

A hóhér megfogta kezét, — Eliza hirtelen felkapta az ingeket s a hattyúkra vetette azokat, és — abban a pillanatban tizenegy szép királyfi állt körülötte, hanem a legifjabbiknak hattyúszárnya volt balkarja helyett, mert Eliza az egyik ujját már nem végezhette el.

— Most már szólhatok, — kiáltá Eliza, — én ártatlan vagyok! —

Ekkor a nép meghajolt előtte, mint egy szent előtt; de ő élettelenül hanyatlott fivére karjaiba, annyira hatott rá az erőmegfeszítés, a bú, gyötrelém és fájdalom.

— Igen, ő ártatlan! — mondá legidősebbik bátyja, és elbeszélé az egész történetet, s míg ő beszélt, oly édes illat terjedt el, mintha millió rózsa nyílnék, mert a máglyának minden hasábjá gyökeret vert és ki-leveledzett, s egyszerre pompás rózsa-lugas állt ott, teli nagy piros, kinyílt rózsával, s legtetejében állt egy fehér rózsa, mely csillogként sugárzott, és a király leszakítá azt s Eliza keblére tűzte; ekkor feléledett örömmel és boldogsággal telt szívvel.

És a harangok az egész városban maguktól megkondultak, s a madarak seregestől összegyűltek és daloltak, s most nászmenetben tértek vissza a királyi palotába, s oly ünnepély, lakoma, bál következett, a melyet nem látott még a világ!

Honvéd-hadnagy.

Füstfelleg borítja
A lobogó zászlót,
A csata tűzében
Rendületlen állót.

Ki az, a ki rohan
Elöl, vérrel festve?
Utolérni alig —
Alig bírja serge.

A honvéd-hadnagy az
És merész csapata;
Nyomán rémület zúg
És pusztulás hada.

Mély árokhoz érnek,
De ott meg nem állnak;
Fegyverrel kezökben
A vizen áthágnak.

Aztán vízből tűzbe,
Itt is bizton győz ő;
Hátra áll az ellen,
Tovább megy a győző.

Ki az, ki a védett
Utezába berobban?
Az ellen ablakból
S tetőkről lő ottan.

Fusson innen ember!
Itt a halált osztják;
Nem törődik azzal, —
Beveszi az utezát.

Ki az, ki e harcban
Kezébe ragadja
A nemzeti zászlót
S „utánam!“ riavallja.

Felugrik a sánczra,
Ő az első köztök;
Kilátszik a zászló
Hajlongva füst, gőz közt.

De aztán letűnik.
A győztes lelőve, —
Végzava is ez volt:
„Vitézek, előre!“ Szekeres Kálmán.

Bikaviadatok Spanyolországban.

(Két képpel.)

Azon nemzet, mely az állatok kinzásában (mert az állat-viadatok nem egyéb kegyetlen kinzásnál) gyönyört és élvezetet lelhet, ugyan bátor, vitéz, erős, de még igen alacsony fokán áll a műveltségnek, durva, nyers kedélyü és szellemi tehetségei még kifejezetlenül szunnyadoznak a műveltség ripacsos kérge alatt.

A rómaiak is kedvelték az ilyen viadatokot, különösen míg a görögök finomabb műveltségével és szelidebb erkölceivel meg nem ismerkedtek. Spanyolországban mai napig is ünneplik a „fényes bika viadatokot,“ mintha azok valami nevezetes, nemzeti, or-

szágos ünnepek lennének, s gazdag és szegény, előkelő és nép, egyaránt gyönyörködik az örült dühbe hozott állat lassú kinjában és kivégeztetésében. Angolországban kakasokat, Chinában pedig — sáskákat uszítanak egymásra. Minden finom érzetű embernek kétszeresen fáj, ha a szarvasmarhát, ezen hű házi állatot, undok viadalban kell látnia az emberrel.

A bikaviadalokra a leg-erősebb és legvadabb bikákat választják ki, melyek találhatók. A bika-csordák különféleszínű szalagok által különböznek egymástól. A legmagányosabb pusztákon nevelik őket. A legjobb viadal-bikák Vista Hermozából jönnek. Midőn a viadalok idenye közeledik, éjjelenként hajtják a városok felé a vadcsordákat. A csordások és hajcsárok lóháton környezik a menetet, melynek élén nagy, fehér ökrök lépdelnek — a Cabesztrok; a bikák

borju-koruktól fogva hozzá vannak szokva ezen szelid cabesztrokhoz, s engedelmesen követik őket. A viadal előtti este ólakba hajtják a bikákat; de ez nem csekély munkába kerül. Miatán, például Madridban, husvétől kezdve november elsejéig tart a bikaviadalok idenye, e szerint képzelhetni, mennyi bikát elhasználnak egy éven át. Nagy színes falragaszok hirdetik ezen véres

színelőadásokat. A színhely kerek, vagy még inkább hosszúdad, — magas, erős falal körülvéve, melyen kívül a közönség ülőhelyei vannak. Ezen ülések és páholyok alatt vannak a bikák ólai, hol zárva tartják őket az „ünnepély“ (!) megnyitásaig. És ezen ólakban már előre dühbe hozzák a bikákat, dárdákkal szurkálják és mindenféle kép ingerlik.

Papagályok. (Lásd szövegét a 333. lapon.)

a bikát s egyszersmind ámitja is; ezek közt vannak a matadorok, vagy öldöklők, kik a kínzott állatot kivégzik. Némely ilyen toreador (bikaviador) szinte nagy hírnevet szerez magának, mint Romero Péter, ki halálos ágyán kimutatta, hogy körülbelül 5—6000 bikát végzett ki.

Most kinyitják az első ajtót; dühösen tör ki egy bika, fejét a földnek szegezve, és

A közönség elfoglalta helyét, — minden teli van a fuladásig, s feszült figyelemmel várják az előadás kezdetét. Először megjelennek a „picador“-ok (dárdások) lóháton, hosszú lándzsákkal kezökben, s bemutatják magukat a közönségnek; azután a banderilleros, vagy ingerlők, kik rövid, kampóval ellátott lándzsákat dobálnak a bikára; ezek után a chulok, és a gyalog viaskodó espado, ki a vörös palástot kezeli, hogy még jobban felingerelje

először a veszik a a bikán, feladatu hetni, m hogy lo Hanem vannak dőfésnél kadorok s nem n megsbe végzi. R loznak f Ezut illnak k nak a bi látva s a okoznak válogato nyársak megtölt van erő hez ér. állatot, r tova, m getve. K dőn a bi padát sz sai mind dühöngő zatától e mint vis érdel s ill már a lé tartja villogó k gyötrött mélyen l bikának zügyébe Madr adalok elte hal Gond eres „jé mber is indig ta omoru, yitó ker zony a ozkázta

először a tér közepéig rohanva. Most körülveszik a pikadorok s összetörik lándzsáikat a bikán; ha ez megtörtént, akkor befejezték feladatukat s távoznak. Könnyen képzelhetni, milyen ügyes lovasoknak kell lenniök, hogy lovaikkal kikerüljék a dühös bikát. Hanem a lándzsa-nyelek oly gyenge fából vannak készítve, miszerint többnyire az első döfésnél eltörnek. A lovak, melyeket a pikadorok használnak, többnyire vén gebék, s nem nagy a kár, ha a bika valamelyiket megsebesíti vagy hasát felhasítja s úgy kivégzi. Rendesen 6, — sőt kilencz bikát állóznak fel egyszerre.

Ezután a chulók lépnek fel, kik gyalog állnak ki a sikra, s rövid nyársakat hajigálnak a bikára; ezek kampókkal vannak el látva s az állat bőrébe akadnak, fájdalmat okoznak neki s új dühre ingerlik. Hogy a válogatott állatkinzás tökéletes legyen, ezen nyársak némelyike belül üres löporral van megtöltve; az égő gyújtó-kanóc, mely rá van erősítve, nemsokára a löporkészlet-hez ér. A durranás megijeszti a szegény állatot, mely mintegy örülten száguld ide s tova, minden élet megsemmisítéssel fenyegetve. Képünk azon jelenetet ábrázolja, midőn a bika egy, nem elég gyorsan kitérő espadát szarvaira kap és a levegőbe dob; társai mindenképp igyekeznek a vadul horkoló dühöngő állat figyelmét szerencsétlen áldozatától elvonni, mert ha az nem sikerül, a mint visszaesik a földre, a bika azonnal ráérdel s összezúzza őt. De tulfelől készen áll már a matador, balkezevel hirtelen szemé elé tartja piros palástját, míg jobbjá, hosszú, villogó kardjával haláldöfést ad a szegény, gyötrött állatnak. A roppant néptömeg mélyen hallgat, midőn a matador kardját a bikának irányozza s nyugodtan és biztosan zügyébe döfi azt.

Madridban, 1833-ban, egy hét alatt a vadalokban 99 bikát öltek meg, és 380 ló elte halálát a küzdőtéren.

Gondolhatjuk, hogy az ilyen durva és véres „játék”-nál nem csak egy szegény ember is elveszti életét. De azért mégis mindig találkoznak mások, kik ezen valóban komoru, veszélyes, szívet és lelket lealacsonyító kenyérkeresetre adják fejüket, pedig bizony a díj, melyért életüket minduntalan bezkáztatják nem is valami nagyon fényes.

Kadixban és különösen a szomszédfalvakban igen sok torero, vagy toreador (bikaviador lakik). Egy utazó leir egy ilyen családot -- rendes, esteli mulatsága alkalmával, mely egyszersmind gyakorlatot is képez: „A családapa félig térdelve daczosan feltartja fejét, mint a bika, midőn dűhe tetőpontját érte, vagy ellenét akarja felöklelni, s örömmel és megelegedéssel szemléli gyermekeit, kik nem bujósdit, vagy katonásdit, hanem bikaviadalósdit játszanak. Egyik nyolcz-éves gyermek bottal s köpenynyel kezében, matadori állásba helyezte magát. A másik fiu a pikadort játszsza, suhancz testvére vállain ülve, kinek a ló szerepe jutott, — s alig bírja a lándzsát képviselő rudat. A szomszédok összegyűlnek, s müismerő szemekkel gyönyörködnek a ficzkók kisebb nagyobb ügyességében.”

Képünk épen a most leirt jelenetet ábrázolja, mely valóban bús érzést ébreszt minden mívelt ember keblében. Szegény gyermekek, kik már zsenge korukban így durva, véres kenyérkeresetre képeztetnek, — kik nem ismerik az iskola jótékony befolyását.

A madárvilág díszei.

(Két képpel.)

Mint a virágok közt a pompás tulipán, a csodaszép kamélia és kaktusz-virágok bámulatra ragadják a szemlélőt, ép annyira kell bámulnunk és csodálnunk a madárvilág ezen csodaszép tollazatuterményeit, melyek az újvilág erdőit megnépesítik és szépítik. De valamint a legpompásabb színű virágok sem bírnak illattal, — épen úgy nem bírnak csillogó tollazatu madarak sem oly édes-bájos hanggal, mint a mi szerény, egyszerű mezbe öltözött fülmilénk és egyéb éneklő-madaraink.

A madarak legszebb faja (a piczi kolibrik után) bizonyára a papagály. A papagályokat valóban tollas majmoknak lehetne nevezni; természetesen nem testalkatuk, hanem értelmességök, hajlamaik és bámulatos utánzó-tehetségök teszik őket hasonlókká a majmokhoz. Ha a megszelidített papagályt figyelmesen észleljük és ismerni tanuljuk, felleljük benne a majomnak természetét — a madár természete szerint módosítva. A

papagály — és a holló — a legokosabb madár, de azért mégis csak majom biz ő kelne, — szeszélyes, nyalánk, egyik perczben a legkedvesebb, legmulattatóbb társalgó, amásikban már kiállhatatlan teremtes. A papagály értelmes, ügyes, figyelmes, ovatos és ravasz; jól tud különböztetni, hatalmas emlékezőtehetsége van, s ezért a legnagyobb mértékben tanulékony; néha önérzetes, kevély és bátor; s azokhoz, a kik szeretik s jól bánnak vele, halálig ragaszkodó, sőt még háládatos is tud lenni, s a mi legtöbb: öntudatosan háládatos. Szeret tanulni s engedelmesen hagyja magát neveltetni és mivelteni (e szerint jó például szolgálhat sok iskolás gyermeknek!). Hanem ép oly kevéssé feleli el a bántalmakat és sérelmeket, mint a jótéteményeket, s ha lehet, alattomosan megboszulja magát; hirtelen haragú, s ha egyszer felbőszült, akkor kegyetlen is tud lenni haragjában.

A papagályok hangja éles, visító, rikácsoló, de még sem oly nagyon kellemetlen, mert igen kifejezésteljes. Van köztök egy pár faj, melyek szintén énekelnek; mások megtanulnak egész dallamokat füttyölni, még pedig egészen tisztán. A papagályok beszélő-tehetsége általánosan ismeretes, — még pedig úgy megtanulják az ember hangját és szavait utánozni, hogy alig lehet valami különbséget felfedezni köztök. S nem csak hogy tisztán érthetően beszélnek, de tudják is, hogy szavaikkal mit mondanak!

Mindezen tulajdonságai által szerzett hirnevéért a papagályt annyira megkedvelték, miszerint keresett kereskedelmi cikké vált.

Számtalan adomázás történet van róla feljegyezve. Egy amszterdami kereskedőnek volt egy papagályja, mely olyan jól beszélt, mint bármely okos ember, egész mondatokat hallatott s egyetlen szótagot sem hagyott ki. Ha ura parancsolta, elhozta neki hálósípkáját és papucsait, és beszólitotta a cselédet. Rendesen a boltban tartózkodék s ott is hasznót tett ha egy idegen bejött a boltba, addig lármázott és kiabált, míg valaki előjött. Kitünő emlékező-tehetsége azonban fogságának harmadik évében hanyatlani kezdett, feledékeny lett, s vagy egyes szavakat, vagy félmondatokat ismé-

telt szüntelen, vagy összevegyítette a szavakat.

Ki ne ismerné az egyszeri parasztember kalandját egy papagálylyal. A jó ember ugyanis a haszonbért megvitte az uraságnak, s a kastély előcsarnokában egy pompás papagályt pillantott meg. A földmives, ki még soha sem látott ilyen czifra madarat, közelebb ment hozzá s nagyon bámulta jobbról-balról. A papagály egy ideig csendesen ült, de nyilván megsokalta a bámulást s egyszer csak felkiáltott: „Takarodjál innen, gazember!” —

— Bocsásson meg, nagyságos uram, — mondá a paraszt ijedten lekapva süvegét, — biz én azt gondoltam, hogy maga madár.

Egy angolnak volt egy papagálya, mely, ha azt mondták neki: „Ne vess, Poll ne vess!” — azonnal felkaczagott hanem azután hirtelen ezt mondá: „Miféle szemtelenség az! Nekem parancsolni, hogy nevessek!” — Egy másik, mely egy üvegkereskedő volt, valahányszor az inas eltört valamit, mindig azt kiáltá: „A gazember! mindig úgy tesz!”

Egy beteges, örökké panaszkodó urnak volt egy papagálya, mely vele együtt vénült meg s bármit kérdeztek tőle, panaszló hangon felelé: „Beteg vagyok, nagyon beteg!” — S még olyan papagálya is volt egy hollandinak, mely az egész „Miatyánkot” el tudta mondani, s olyankor mindig hanyatt feküdt s lábait hasán összetette. Én magam is ismertem egy gyönyörű piros bóbítás kakadút, melynek valóságos szendvedéye volt a fejkakarás, s a mint valaki hozzá közeledett, mindjárt odanyujtotta fejét, mondván: „Vakarj, vakarj!” — de ha aztán keztyüs kézzel akartak hozzá nyulni, azt nagyon rossz néven vette, haragosan felborzongatta tollait, éles csőrével vagdalt és szüntelen kiáltá: „Pfüj! pfüj! nem kell!” — Egy másik meg mindig azt kiáltá, ha valaki hozzá lépett: „Mit akarsz itt?” — egy macska, mely szintén közelebből akarta megnézni a papagályt, oda vonult a karikához, melyen a papagály hínbálózott, s midőn a kíváncsi állat egészen közel volt már s nemcsak megnézni, de megszaglálni is akarta, vajjon pecsenyének is jó lenne-e ez a czifra madár, akkor amaz hirtelen rá kiáltott: „Mit akarsz itt?” — mire a macska rémülten ki-

szaladt a szobából és soha többé nem közelített a papagályhoz.

A papagályok igen sokáig élnek; 80 éves papagályt is láttak már, sőt olyanokat is, melyek sok évekkel túl éltek a családot, melynek tulajdona voltak. A papagályok osztálya számtalan családot foglal magában, melyek alakukra, nagyságukra, és színökre nézve egymástól különböznek ugyan, de abban az egyben mindnyájan megegyeznek, hogy tollazatuk a lehető legszebb színompában diszlik, s a forró égélj erdőiben, hol a madárvilág nagyobb részét képezik, ők szépítik meg a vadonok sötét homályát, s látásuk és rikácsolásuk még a hegyi folyamok zúgását is túlarsogja néha. S mi is lenne egy ilyen csodálatos őserdő nálok nélkül. Egy búbajos, kipusztult tündér kertje, a néma pusztaság mogorva országa. E madarak tartják ébren itt az életet, s a milyen sértő és kellemetlen a szokatlan fülnek látásuk, ép annyira gyönyörködtetik a szemet.

Végül még egy, hasonlóképen igen disztes, de kevésbé ismert madárfajt mutatunk be kedves olvasóinknak; az ausztráliai lantmadarat (Menurus-Lyra). Habár a legújabb világ őslakói nem igen értenek sem a zenészethez, sem a költészethez, de a lant már létezik ott egy tyukfajú madár farktollának alakjában, és a szép állatot éppen ezért nevezték el az ott letelepülő angol gyarmatosok „Lyra-bird”-nek, lant madárnak.

Leginkább Ausztrália északi vidékein honos; van imitt-amott a délkeleti partokon is, de csak ritkán. E különös madár oly félnék és vad, hogy ha csak messziről is embert lát, azonnal elbúvik, s olyankor nem igen használja szárnyait, hanem csak ugrál előre, egyenes irányban, s bámulatos magasan is.

Életmódjáról nem sokat tudunk, mivel a vadonban még nem észlelte senki. Annyi bizonyos, hogy mindinkább pusztul és ritkul s maholnap a dronte és dodó, emez ausztráliai óriás madárfajok sorsára jut, melyek végképen kivesztek az élő állatok sorából.

Tizenhat szál farktollának gyönyörű szabásu, disztes lant-alakja csodálatra ragadja a szemlélőt; de hangja még annál is bámulatosabb. Nincs oly hang a természetben, akár zörejt, akár állati hang, — melyet

utánozni ne tudna; utánoz is mindent, a mit csak hall: a madarak csiripelését, krákolását, visitását, — mert Ausztráliában nincs éneklő-madár, — még a puska-durrogását is. — A nőstény nem bír ama csodálatos diszszel, mely a hímet a madárvilág legelragadóbb szépségű teremtményévé teszi. Még nem sikerült ezen madarat elevenen kézrekeríthetni.

Krónika.

— **Lőpor-robbanás.** A Trencsén melletti lőpor-torony a napokban borzasztó dörrenéssel és föld-rengész-szerű rázkódással légbre repült. A fellobbant lőpor szörnyű ereje egy főhadnagyot, ki ott foglalatostkodott, 150 lépésnyire dobott, úgy találták meg összezúzva; az őrt álló katona s más két ember is súlyosan megsérült. — A trencségi lőpor-torony fellobbanásáról utólag ezeket írják: Egy gyalog katona előadása szerint, ki a katasztrófa idején a toronynál őrségen volt és nagy sérüléseket szenvedett, az őrségparancsnok, Vazilievics főhadnagy bement a toronyba, hogy szabályszerűen a raktár rendes állapotáról, és a lőkészlet teljességéről meggyőződjék. Alig néhány másodperc múlva kikiáltott a főhadnagy az őrségnek, hogy gyorsan távozzék. Egy töltény állítólag közel a lőporhoz leesett a földre és surlódás által meggyuladt. Mielőtt azonban a négy emberből álló őrség helyét elhagyhatta volna, a fellobbanás megtörtént. — Vazilievics főhadnagy a körülbelül kétszáz lépésnyire levő major fedelére vettetett, mely a megesonkitott test esése által jelentékenyen megsérült. — A fedélről a test néhány eserepet magával sodorva a bokrok közé esett, hol hosszas keresés után megtaláltatott. A szerencsétlen főhadnagy, ki általán kedvelt egyéniség volt, kevéssel az elbeszélte esemény előtt egy jó családból való leánnyal jegyet váltott s kapitányi előléptetését várta. A négy ór a szétrepülő anyagszerek által annyira megsérült, hogy kettő közülök már meghalt, a másik kettő pedig szintén halállal küzd. A szerencsétlennek temetésén a hulló zápor daczára nagyszámú résztvevő közönség volt jelen Trencsénből és a szomszéd községekből.

— **Hélet-idő.** Mult szombaton Nagyváradon irtóztató felhőszakadás pusztított. Délután két órakor elkezdett szakadni az eső, mogyorónagyságu jéggel vegyest, mely a mezőkön és a kertekben mindent pocsékká tört, s egész négy óráig folyvást zuhogott. Az utcákon két-három lábnyi magasan rohant a víz; a Kőrös folyó, a Peeze és Páris patak kiáradt, sok ház víz alá került és több épület összeomlott, sőt néhány ember-élet is áldozatul esett a rombolásnak. A nagyváradiak sokáig fognak emlékezni ezen itélet-időre.

— **Önfeláldozó nagylelkűség.** Jászberényből ír-

